

Přílohy

Příloha 1

Přehled důležitých právních předpisů týkajících se chovu živočichů v zoologických zahradách a záchranných centrech

- Zákon č. 162/2003 Sb., o provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách).
- Nařízení vlády č. 17/2004 Sb., o pravidlech pro poskytování dotací provozovatelům zoologických zahrad.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (novela zákonem č. 218/2004 Sb.).
- Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy).
- Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), v platném znění.
- Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění.
- Zákon č. 296/2003 Sb., o zdraví zvířat, jejich ochraně a přemísťování, v platném znění.

Ministerstvo životního prostředí je od 1. 1. 2004 ústředním správním orgánem pro oblast provozování zoologických zahrad podle zákona č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách). Proto rozhoduje o vydání, případně zrušení licence podle tohoto zákona, vede evidenci zoologických zahrad s licencí, provádí pravidelnou kontrolu zoologických zahrad, poskytuje dotace provozovatelům zoo, spolupracuje s UCSZ, Českou inspekcí životního prostředí (ČIŽP), Státní veterinární správou (SVS) a Ústřední komisí na ochranu zvířat proti týrání (ÚKOZ). Zároveň v souladu s tímto zákonem zřizuje Komisi pro zoologické

zahrady jako poradní orgán ministerstva životního prostředí v otázce zoologických zahrad. Tato Komise se rovněž podílí na posuzování obsahu žádostí o poskytnutí dotací a na zpracování stanovisek, která jsou jedním z podkladů pro vydání rozhodnutí ministerstva o poskytnutí účelových neinvestičních dotací na jednotlivé předměty podpory, uvedené v příloze 1 nařízení vlády č. 17/2004 Sb., o pravidlech pro poskytování dotací provozovatelům zoologických zahrad, z programu „Příspěvek zoologickým zahradám“.

Od roku 2004 jsou dotace poskytovány provozovatelům 16 zoologických zahrad, kteří jsou držiteli platné licence vydané ministerstvem podle zákona o zoologických zahradách, a to v rámci tří dotačních titulů programu: 1. *Chov ohrožených druhů světové fauny v českých zoologických zahradách* – tyto finanční prostředky podpořily zachování a rozšíření chovu ohrožených druhů světové fauny zařazených do Evropských záchovných programů (EEP), evropských plemenných knih (ESB), mezinárodních plemenných knih (ISB), ohrožených druhů světové fauny uvedených v Červené knize IUCN (RBD), chovu vybraných ohrožených druhů světové fauny chráněných podle zákona č. 100/2004 Sb. (CITES) a reintrodukčních programů ohrožených druhů světové fauny. 2. *Zapojení českých zoologických zahrad do systému ochrany přírody České republiky* – finanční prostředky podpořily chov a reintrodukcii zvláště chráněných druhů živočichů podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody, v platném znění, a péči o zvláště chráněné živočichy přijaté z volné přírody, dočasně nebo trvale neschopné samostatného života v přírodě. 3. *Spolupráce českých zoologických zahrad v rámci mezinárodních programů chovů ohrožených druhů s významnými zoologickými zahradami a institucemi v cizině, podpora členství a účasti zoologických zahrad v mezinárodních organizacích* – finanční prostředky umožnily spolupráci českých zoo s významnými zoologickými zahradami, institucemi a organizacemi v cizině v rámci kooperace mezinárodních programů chovů ohrožených druhů živočichů a členství v mezinárodních organizacích.

Některé české zoologické zahrady byly též určeny jako *záchranná centra* podle zákona č. 16/1997 Sb., o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Významně tak pomáhají státu se zajištěním péče o zadržené a zabavené exempláře živočichů chráněných podle tohoto zákona. Ministerstvo životního prostředí vystupuje poté jako jejich prozatímní správce a výkonný orgán CITES rozhoduje o dalším nakládání s nimi [Jiroušek a kol., 2005].

Příloha 2

Důležité pojmy

Agenda 21 – jeden ze čtyř základních dokumentů, jež vzešly z jednání Konference OSN o životním prostředí a rozvoji (UNCED) v Riu de Janeiro v roce 1992. Agenda 21 představuje nejdůležitější dokument shrnující různé společenské problémy, jejichž neřešení v 21. století by mělo negativní dopad na životní prostředí planety. Podle závěrů Agendy 21 nelze oddělit životní prostředí od ostatního lidského konání a jeho ochrana je předpokladem a integrální (nedílnou) součástí veškeré lidské činnosti. Agenda 21 pracuje především s pojmem udržitelného rozvoje a představuje komplexní plán činností, které musí na globální, národní a lokální úrovni realizovat organizace v rámci systému OSN, vlády a nejvýznamnější skupiny v každé oblasti, která má dopad na životní prostředí. Smysl Agendy 21 spočívá v jejím dalším rozpracování do podmínek jednotlivých států a regionů a jejím naplňováním [Máchal, 2007],[WAZA, 2005].

TUR – trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachová možnost uspokojovat jejich základní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů. Zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí, § 6 [Máchal, 2007].

TUR (rozšířená verze) – *„Trvale udržitelný rozvoj je komplexní soubor strategií, které umožňují pomocí ekonomických prostředků a technologií uspokojovat sociální potřeby lidí, materiální, kulturní i duchovní, při plném respektování environmentálních limitů. Aby to bylo v globálním měřítku současného světa možné, je nutné redefinovat na lokální, regionální i globální úrovni jejich sociálně-politické instituce a procesy.“* (PhDr. Ivan Rynda)

CBD – *Úmluva o biologické rozmanitosti* (CBD) je jedním z nejvýznamnějších mezinárodních dokumentů, jež byl přijat na první Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v r. 1992 v Riu de Janeiro. V jejím článku 9 jsou smluvní strany vyzývány, aby přijaly opatření k ochraně *ex situ* a zřídily zařízení tohoto typu, umožňující ochranu a výzkum rostlin, zvířat i mikroorganismů, jakož i záchranu a rehabilitaci ohrožených druhů

a jejich následnou reintrodukci na jejich přirozená stanoviště. Zároveň jsou smluvní strany vyzývány k šetrnému postupu neohrožujícímu přirozené ekosystémy a k mezinárodní spolupráci v daném směru. CBD podepsalo více než 180 zemí, je tedy právně závazná a má tři cíle: ochranu biodiverzity, udržitelné využívání složek biologické diverzity a spravedlivý a rovnoměrný podíl na výhodách plynoucích z využívání genetických zdrojů. Významným momentem, který je třeba mít na mysli v tomto mezinárodním kontextu, je, že CBD rozlišuje mezi „ochranou přírody“ a „udržitelným rozvojem“, což jsou dva oddělené cíle úmluvy, na rozdíl od Světové strategie ochrany přírody, kde byla udržitelnost chápána jako součást ochrany přírody [Jiroušek a kol., 2005], [WAZA, 2005].

Biotop – soubor veškerých neživých (abiotických) a živých (biotických) činitelů, které na konkrétním místě ve vzájemném působení vytvářejí životní prostředí určitého jedince, druhu, populace, společenstva. Biotop je takové místní prostředí – stanoviště, které splňuje nároky příznačné pro druhy rostlin, živočichů nebo biocenóz. Pojem biotop se vždy vztahuje ke konkrétnímu druhu či společenstvu [Máchal, 2007].

Zoologická zahrada – trvalé, neziskové a veřejně prospěšné kulturní zařízení vedené podle vědeckých zásad. Zabývá se chovem zvířat obvykle volně žijících druhů (často ohrožených), ale i zvířat ostatních druhů a plní vědecko-výzkumné, výchovné a rekreační funkce. Slouží především přírodovědeckému – specializovanému zoologickému vzdělávání. Je zapojena do chovatelských programů obvykle tuzemských i mezinárodních včetně reintrodukce druhů ohrožených vyhoubením, čímž se podílí na zachování biologické rozmanitosti. Často zároveň plní funkci stanice pro hendikepovaná zvířata, případně záchraného centra CITES. Je otevřena pro veřejnost obvykle po celý rok, minimálně však 10 měsíců v kalendářním roce, a je v ní vybíráno vstupné. Odborná úroveň ve všech oblastech činností je zajištěna odborným managementem a zabezpečením specializované veterinární péče. Je též garantována členstvím v Unii českých a slovenských zoologických zahrad (UCSZ), která je členem Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) a Světové asociace zoologických zahrad a akvárií (WAZA). Chov živočichů v zoologických zahradách je chovem zvláštního určení [Holečková; Dousek, 2000].

Volně žijící zvíře – zvíře druhu, který se vyskytuje nebo se vyskytoval volně v přírodě, ale také jedinec stejného druhu držený v zajetí, pokud není podle zvláštních předpisů (Zákon č. 166/1999 Sb.) považován za zvíře hospodářské [Holečková; Dousek, 2000].

Příloha 3

Příklady zapojení vybraných zoo do záchranných kampaní

ZOO Dvůr Králové

Od roku 1990 ZOO Dvůr Králové vypustila do africké přírody již více než sto zvířat. Zvířata navrací do bezpečných lokalit jihoafrických rezervací s odpovídajícími životními podmínkami. Celkově bylo vypuštěno 71 buvolů kaferských (*Syncerus caffer*), 26 antilop koňských (*Hippotragus equinus*) a dále se královédvorská zoo podílí i na reintrodukci přímorožců šavlorohých (*Oryx dammah*). Společně s neziskovou společností Back to Africa byly do nové rezervace v Jihoafrické republice vypuštěny v roce 2002 antilopy vrané (*Hippotragus niger*) a v roce 2007 byla obohacena rezervace ve Svazijsku o antilopy koňské.

Nejznámější je však ZOO Dvůr Králové díky svým úspěchům v chovu nosorožců. Čtyři z osmi zbývajících jedinců severního poddruhu nosorožce bílého (*Ceratotherium simum*) byli 19. prosince 2009 díky spolupráci a úsilí společenství ochranářských organizací přemístěni ze zajetí zpět do volné přírody – tedy ze ZOO Dvůr Králové do rezervace Ol Pejeta v Keni v rámci projektu „Poslední šance na přežití“. Cílem projektu je reintrodukovat nosorožce bílé a jejich geny zpět do volné přírody, neboť je to jediná cesta vedoucí k zachování tohoto poddruhu. V případě nosorožců dvourohých neboli černých (*Diceros bicornis*) se zoologické zahradě ve Dvoře Králové jako první na světě podařilo opakovaně tato zvířata rozmnožit. A to již v páté generaci. Rozhodla se tedy pro reintrodukci i těchto nosorožců zpět do divoké přírody. V roce 2009 tak byli poslání tři nosorožci dvourozí do přírodní rezervace Mkomazi v Tanzánii [www.zoodvurkralove.cz].

Nicméně právě tyto transporty zvířat do Keni byly pravděpodobně příčinou obvinění královédvorské zoo z porušení etického kodexu chovu zvířat a následného vyloučení z EAZA a poté i WAZA. ZOO Dvůr Králové v tomto ohledu rovněž čelí obvinění, že obchodovala se zvířaty, což je podle exprezidenta Unie českých a slovenských zoologických zahrad V. Jirouška skutečný důvod vyloučení z WAZA: „Dvůr se po vystoupení z EAZY necítil vázán žádnými pravidly, a tak zvířata prodával, jak chtěl a také

kam chtěl.“ Jeho slova podporuje i zooložka Lenka Vágnerová, dcera Josefa Vágnera, podle jejichž informací královédvorská zoo odsunula během posledních let množství kopytníků do Emirates Zoo ve Spojených arabských emirátech (tato zoo byla z WAZA vyloučena současně s královédvorskou). K situaci okolo vyloučení vydala své stanovisko i Unie českých a slovenských zoologických zahrad, ve kterém na jednu stranu respektuje právo vedení zoo „začít naplňovat poslání zoologických zahrad svou vlastní cestou“, na druhou stranu považuje aktivní práci v EAZA a WAZA za nejefektivnější cestou k naplňování poslání zoologických zahrad a „neztotožňuje se s mediálními výstupy představitelů ZOO Dvůr Králové, v nichž (své) kroky popisuje jako logické vyústění špatné práce mezinárodních organizací EAZA a WAZA a jejich zbytečnosti, potažmo škodlivosti pro chov zvířat“ [www.zoo.cz].

ZOO Liberec

Od roku 2006 spolupracuje ZOO Liberec na monitoringu výskytu osla somálského (*Equus africanus somalicus*) ve východoafrické Eritrei společně se švýcarskou zoologickou zahradou v Basileji. Aktivní záchraně divokých oslů a jejich případné reintrodukci ale zatím brání špatné civilizační podmínky. Oslí somálská jsou jedním z nejohroženějších velkých savců vůbec. Ve volné přírodě se jejich stavy drží asi na 400 až 600 jedincích, dalších zhruba 150 exemplářů obývá světové zoologické zahrady. Dva z libereckých oslů somálských byli v polovině roku 2009 vyvezeni jako součást projektu francouzské ZOO Beauval a místní vlády do Džibutska. Společně s osly sem byly dopraveny i zebry Grévyho a přimorožci bejsa, tedy tři původní druhy, které buď z této oblasti buď již zmizely, nebo jsou na pokraji vyhuby.

ZOO Liberec je dále zapojena do dvou reintrodukčních programů – s orlosupem bradatým (*Gypaetus barbatus*) a orlem mořským (*Haliaeetus albicilla*), v jejichž rámci vypouští pravidelně odchovaná mláďata zpět do volné přírody. Tímto způsobem se podařilo reintrodukovat už více než patnáct dravců. Do projektu reintrodukce orlosupa bradatého se ZOO Liberec aktivně zapojila v roce 1986. První liberecké mláďe bylo ve francouzských Alpách v oblasti Mercantour vypuštěno už v roce 2001 a brzy jej následovala i další mláďata, takže počet reintrodukovaných orlosupů brzy završil desítku.

V roce 2006 bylo první mládě vypuštěno i ve španělské Andalusii v Národním parku Cazorla. V květnu 2009 jej pak na stejném místě následovala další samice.

Liberecká zoo se v roce 2009 též zapojila do konzervačně edukačního projektu na filipínských ostrovech Negros a Panay. Cílem projektu je snaha o záchranu poškozeného ekosystému, tedy rozmnožování takřka vyhynulých endemitů a jejich reintrodukce zpět do volné přírody, provoz záchranné stanice a zprostředkovaně také omezování místního černého trhu s exotickým ptactvem. Ruku v ruce s tím jde i osvětová a výchovně vzdělávací činnost. Na Filipínách se tak již podařilo rozmnožit například zoborožce Waldenova (*Aceros waldeni*) a rýhozobého (*Penelopides panini panini*), výra filipínského (*Bubo philippensis*) či jestřába chocholatého (*Accipiter trivirgatus*). Podíl zoo rovněž spočívá v záchraně nížinného pralesa na ostrově Negros, kam je v budoucnu plánována reintrodukce několika kriticky ohrožených endemitů.

Na dlouhodobém humanitárním projektu na podporu sirotek a dětí ulice v africké Burkině Faso (projekt Pomozme budoucnosti) liberecká zoo spolu se spřáteleným o. s. Faunus participuje od roku 2005. Hlavní náplní je sběr finančních a materiálních prostředků, které prostřednictvím německého sdružení Sahel putují přímo do zařízení A.M.P.O., založeného v hlavním městě Ouagadougou. Shromážděné peníze umožňují sirotkům ze čtvrté nejchudší země světa absolvovat nejnnutnější vzdělání a zaplatit nezbytné školní potřeby. A.M.P.O. průběžně pečuje o 200 až 300 sirotek, chlapců i dívek, dává jim základní civilizační návyky, práci i zdravotní péči.

Na projektu „Podpořte strážce pralesa!“ spolupracuje ZOO Liberec s dalšími 12 českými zoo od června 2010. Náplní projektu je průběžný sběr starých mobilních telefonů – výtěžek z jejich výkupu a recyklace pak prostřednictvím speciálního konta zřízeného pražskou zoo (nositel projektu) putuje ve prospěch biosférické rezervace Dja v africkém Kamerunu.

Na projektu na záchranu sněžných levhartů – irbisů (*Uncia uncia*) participuje ZOO Liberec jako jediná zoo v Česku už od roku 2009. Od společnosti Snow Leopard Trust zoo vykupuje originální předměty z Mongolska, které ručně vyrábějí ženy z místních komunit nomádů. V minulosti chudoba často dohnala nomády k lovu sněžných levhartů (irbisů), aby před nimi ochránili svá stáda. V současné době naopak rodiny levharty chrání a

společnost Snow Leopard Trust jim výměnou za jejich úsilí umožňuje zajistit živobytí vykupováním tradičních výrobků z ovčí a velbloudí vlny. Zakoupením takového předmětu je tedy možno podpořit záchranné programy ohroženého sněžného levharta a zároveň pomoci chudým komunitám, které tyto krásné kočky chrání [www.zooliberec.cz].

ZOO Děčín

Carnivore Campaign

Zoologická zahrada Děčín se v roce 2009 připojila ke kampani vyhlášenou Evropskou asociací zoologických zahrad a akvárií EAZA European Carnivore Campaign 2008/9, „Living together“. Tato kampaň se zaměřuje na šelmy žijící na evropském kontinentě a stejně jako v jiných kampaních EAZA usiluje i tato kampaň o získání finančních prostředků pro různé ochranné programy.

Ape Campaign

Zoologická zahrada Děčín se tradičně připojila ke kampani Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií EAZA Ape Campaign 2010/2011. Ta se pro toto období věnuje ochraně velkých primátů. I přestože se v děčínské zoo s žádným lidoopem nesekáte, zoo si dala za cíl seznámit veřejnost s těmito pozoruhodnými živočichy i s problémy, kterým čelí.

Southeast Asia Campaign

Po úspěšně ukončené EAZA Ape Campaign, kterou Zoo Děčín svými aktivitami podpořila v roce 2011, se nyní připojuje k nově vyhlášené kampani na záchranu ohrožených druhů jihovýchodní Asie - Southeast Asia Campaign. Cílem této kampaně je vnést do povědomí široké veřejnosti obraz rozmanité přírody této oblasti a především upozornit na kriticky ohrožené druhy a problémy, kterým čelí. Těmito problémy jsou především nelegální obchodování se zvířaty a jejich lov. Kampaň vyzdvihuje několik kriticky ohrožených živočichů, kterými jsou: želva annámská (*Mauremys annamensis*), zoborožec žlutobradý (*Aceros waldeni*), nosorožec sumaterský (*Dicerorhinus sumatrensis*), kahau nosatý (*Nasalis larvatus*), krokodýl úzkohlavý (*Tomistoma schlegelii*),

sumeček žraločí (*Pangasianodon hypophthalmus*), jelen vepří (*Axis porcinus*) a luskouni (*Pangolins*).

Děčínská zoologická zahrada má bohaté zastoupení fauny z této oblasti. Mimo jiné se zaměřuje právě i na chov zvířat ohrožených – makaka chocholatého (*Macaca nigra*), kakadu žlutolícího sumbského (*Cacatua sulphurea citrinocristata*), kočky rybářské (*Prionailurus viverrinus*), babirus celebeských (*Babyrousa babyrussa*), prasat visajanských (*Sus cebifrons*) a dalších. Ze vzácných druhů ptačího světa jihovýchodní Asie jsou v chovu děčínské zoo zastoupeni například: kriticky ohrožená majna Rotschildova (*Leucopsar rothschildi*), drozdovec červenouchý (*Pycnonotus jocosus*), křepel korunkatý (*Rollulus rouloul*), ledňák obrovský (*Dacelo novaeguineae*), velmi ohrožený zoborožec vrásčitý (*Aceros corrugatus*) nebo hrdlička čínská (*Streptopelia chinensis*).

Filipíny jsou přirozeným domovem i pro další velmi ohrožené zvíře. Je jím sambar skvrnitý (*Cervus alfredi*), známý také jako jelen Alfrédův. Děčínská zoo je jedinou zoologickou zahradou, která chová tento druh a kde se také daří jej úspěšně rozmnožovat. Ve volné přírodě se číslo těchto zvířat pohybuje jen v řádech několika málo stovek kusů. Důvodem tohoto stavu je úbytek přirozeného prostředí v důsledku odlesňování krajiny a v nemalém procentu se také na ztrátách sambarů podílí lov.

Zoo Děčín otevřela v roce 2006 svoji odloučenou Expozici Rajské ostrovy. Zde se můžeme obdivovat hned několika zástupcům bohaté fauny jihovýchodní Asie. Jedním z nich je kriticky ohrožená poloopička outloň malý (*Nycticebus pygmeus*). Jedná se o nočního tvora, který žije na stromech, na zem slézá jen velmi nerad. V Zoo Děčín se podařil unikát v odchovu mláďat outloně malého. Samička Lori a sameček Pedro přivedli na svět hned třikrát po sobě dvojčata. V přírodě hrozí těmto zvířatům od člověka především lov za účelem nelegálního obchodování. Z dalších zástupců je důležité zmínit extrémně vzácnou želvu annámskou (*Mauremys annamensis*), která je kampaní Southeast Asia Campaign vyzdvihována jako právě jeden z příkladů kriticky ohrožených druhů zvířat jihovýchodní Asie. Vědci se dokonce domnívají, že se může jednat o druh v přírodě již téměř nebo i zcela vyhubený [www.zoodecin.cz].

Příloha 4

Dotazník „ZOO“

- 1) **Pohlaví:** 1. žena 2. muž
- 2) **Věk:** ..... let
- 3) **Z jakého kraje ČR pocházíte?**
1. Hlavní město Praha	6. Ústecký	11. Jihomoravský
2. Středočeský	7. Liberecký	12. Olomoucký
3. Jihočeský	8. Královéhradecký	13. Zlínský
4. Plzeňský	9. Pardubický	14. Moravskoslezský
5. Karlovarský	10. Vysočina	15. Nepocházím z ČR
- 4) **Převážnou část svého dětství jste trávil/a:**
1. ve městě nad 100.000 obyvatel
  2. ve městě od 30.000 – 100.000 obyvatel
  3. ve městě od 2.000 – 30.000 obyvatel
  4. v obci pod 2.000 obyvatel
- 5) **Rodinný stav:** 1. svobodný/á 2. ženatý/vdaná
3. rozvedený/á 4. vdovec/vdova
- 6) **Počet dětí:** 1. žádné 2. jedno 3. dvě 4. více než dvě
- 7) **Nejvyšší dosažené vzdělání:**
1. základní	3. středoškolské s maturitou
2. středoškolské bez maturity	4. vysokoškolské
- 8) **Zaměstnání:** .....
- 9) **Navštěvoval/a jste v dětství nějaké zájmové kroužky?**
1. ne
  2. ano → Jaké? .....
- 10) **Angažujete se v nějaké ekologické organizaci?**
1. ne
  2. ano → V jaké a jak dlouho? .....

11) **Jaké máte doma zvíře?** .....

12) **Jak často se díváte v TV na dokumenty o zvířatech?**

1. téměř nikdy je nesleduji	4. každý týden
2. méně než jednou měsíčně	5. několikrát do týdne
3. jednou až dvakrát za měsíc	

13) **Čtete (četl/a jste v minulosti) nějaké populárně-vědecké časopisy týkající se zvířat?**

1. ne
2. ano → Jaké? .....

14) **Čtete (četl/a jste v minulosti) nějaké odborné vědecké články o chovu zvířat v zajetí?**

1. ne
2. ano →
  1. Kolik jich průměrně přečtete za rok? .....
  2. Vypište, odkud články získáváte: .....

15) **Kolikrát jste za uplynulé 4 roky navštívil/a zoologickou zahradu?**

1. ani jednou
2. jednou až dvakrát
3. třikrát až pětkrát
4. Vícekrát

16) **Co si myslíte o zoologických zahradách (obecně) a jakou mají podle Vás funkci?**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

17) **Jste spíše příznivcem nebo odpůrcem zoologických zahrad?**

1. spíše příznivec
2. spíše odpůrce

18) Vypište prosím heslovitě, co Vám na zoo VADÍ:

(do sloupku vpravo pak seřad'te jednotlivé položky od 1 do 5 tak, aby 1 = vadí mi nejvíce)

1)	☐
2)	☐
3)	☐
4)	☐
5)	☐

19) Vypište prosím heslovitě, co se Vám na zoo naopak LÍBÍ:

(do sloupku vpravo pak seřad'te jednotlivé položky od 1 do 5 tak, aby 1 = líbí se mi nejvíce)

1)	☐
2)	☐
3)	☐
4)	☐
5)	☐

20) Myslíte si, že zoologické zahrady přispívají návratu zvířat zpět do volné přírody?

Ne – Spíše ne – Nevím – Spíše ano – Ano

21) Co pro Vás bylo motivem pro návštěvu této zoo?

.....

22) Jak jste v zoologických zahradách CELKOVĚ spokojen/a s:

(1 = zcela spokojen/a; 2 = spíše spokojen/a; 3 = ani spokojen/a, ani nespokojen/a; 4 = spíše nespokojen/a; 5 = zcela nespokojen/a)

1. Velikost výběhů a terárií	1 – 2 – 3 – 4 – 5
2. Vybavenost expozic	1 – 2 – 3 – 4 – 5
3. Viditelnost zvířat	1 – 2 – 3 – 4 – 5
4. Fyzický stav zvířat	1 – 2 – 3 – 4 – 5
5. Psychický stav zvířat	1 – 2 – 3 – 4 – 5
6. Estetický vzhled zoo (jako celku)	1 – 2 – 3 – 4 – 5

23) Jak jste byl/a PRÁVĚ V TĚTO zoo spokojen/a s:

(1 = zcela spokojen/a; 2 = spíše spokojen/a; 3 = ani spokojen/a, ani nespokojen/a; 4 = spíše nespokojen/a; 5 = zcela nespokojen/a)

1. Velikost výběhů a terárií	1 – 2 – 3 – 4 – 5
2. Vybavenost expozic	1 – 2 – 3 – 4 – 5
3. Viditelnost zvířat	1 – 2 – 3 – 4 – 5
4. Fyzický stav zvířat	1 – 2 – 3 – 4 – 5
5. Psychický stav zvířat	1 – 2 – 3 – 4 – 5
6. Estetický vzhled zoo (jako celku)	1 – 2 – 3 – 4 – 5
7. Informační materiály o zvířatech	1 – 2 – 3 – 4 – 5
8. Poskytované služby (<i>občerstvení, mapy, hřiště...</i>)	1 – 2 – 3 – 4 – 5

→ Váš návrh zlepšení, pokud jste s něčím nebyl/a spokojen/a:

24) Dočetl/a jste se někdy v zoologických zahradách o ohrožených druzích či o návratu zvířat zpět do volné přírody?

1. ne

2. ano → **1) O jaká ohrožená zvířata šlo?**

.....
.....

2) O jaké programy či úspěchy zoo se jednalo?

.....
.....

**3) Víte něco o zapojení TĚTO zoo do záchranných projektů?
Pokud ano, co?**

1. ne

2. ano: .....
.....
.....

25) Jaká zvířata v zoo máte nejraději? (uved'te alespoň 3)

.....

Příloha 5

Otázky pro ředitele vybraných zoologických zahrad

- Jaká je průměrná roční návštěvnost Vaší zoo?
- Jak je Vaše zoo financována?
- Jaké máte zkušenosti s odpůrci zoologických zahrad?
- Jakou měrou spolupracuje Vaše zoo s médii? Jak funguje její propagace?
- Kolik žádostí o sponzoring či adopci zvířat zoo ročně obdrží (průměrně) z řad veřejnosti?
- Jaké ohrožené druhy se ve Vaší zoo chovají (kolik tvoří % z celkového počtu zvířat v zoo – přibližně)?
- U jakých zvířat naleznou návštěvníci podrobnější informace o příčině jejich ohroženosti?
- S jakými dalšími zoo aktivně spolupracujete?
- V čem spočívá účast Vaší zoo na záchranných projektech?
- Jaké nabízíte interaktivní prvky pro děti (i dospělé)?
- Jaká forma informačních tabulí o zvířatech se Vám osvědčila (a proč)?
- Nabízí Vaše zoo možnost využít průvodce (komentované prohlídky)?
- U jakých zvířat nabízíte návštěvníkům komentované krmení?
- Kolik vzdělávacích programů nabízíte pro školy?
- Nabízíte nějaké vzdělávací programy pro veřejnost? Pokud ano, jaký je o ně zájem ze strany návštěvníků?
- Dle jakých kritérií se posuzuje velikost výběhů a vybavenost expozic pro jednotlivá zvířata?

- Jaké proběhly inovace expozic ve Vaší zoo za poslední 4 roky?
- Jakou měrou spolupracujete s biology a s akademickou/vědeckou obcí?
- U jakých zvířat zaznamenáváte největší úspěchy v chovu a naopak?
- Jak se Vaše zoo vypořádává s nechtěným přírůstkem (nadbytkem) zvířat?
- Jaké máte ve Vaší zoo atrakce pro návštěvníky?
- Nabízí stánky se suvenýry ve Vaší zoo nějaké produkty s výtěžkem určeným pro záchranné programy? Pokud ano, jaké?
- Jaká je ve Vaší zoo nabídka občerstvení (stánky, fast-food, restaurace...)?
- Nabízíte ke koupi nějaké produkty Fair-Trade či regionální produkty?
- Třídí se ve Vaší zoo odpady (kontejnery na tříděný odpad pro návštěvníky)?
- Přijímáte nějaká opatření na úsporu vody a energií (čidla, úsporné splachování...)?
- Jaké jsou Vaše aktuální plány a vize do budoucna?

Příloha 6

Statistická analýza dat

Pouze návštěvníci zoo

Kap. 4.4.1.3 – Hodnocení vybraných zoo (ZOO Liberec, ZOO Dvůr Králové, ZOO Děčín)

Kruskall-Wallis test:

Test Statistics ^{a,b}								
	velikost výběhů	vybavenost expozic	viditelnost zvířat	fyzický stav	psychický stav	estetika zoo	informační materiály	služby
Chi-Square	5,070	1,001	8,402	,893	2,004	,410	4,903	4,328
df	2	2	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,079	,606	,015	,640	,367	,815	,086	,115
a. Kruskal Wallis Test								
b. Grouping Variable: zoologická zahrada								

Jednotlivé aspekty hodnocení pro vybrané zoologické zahrady:

Velikost výběhů * zoologická zahrada

Velikost výběhů			zoologická zahrada			Celkem
			Liberec	Dvůr Králové	Děčín	
hodnocení 1	Počet		3	8	2	13
	%		15	40	10,5	22
2	Počet		9	8	10	27
	%		45	40	52,6	45,8
3	Počet		6	3	6	15
	%		30	15	31	25,4
4	Počet		2	1	0	3
	%		10	5	,0	5,1
5	Počet		0	0	1	1
	%		0	0	5,3	1,7
Celkem	Počet		20	20	19	59
	%		100	100	100	100

Vybavenost expozic * zoologická zahrada

Vybavenost expozic		zoologická zahrada			Celkem	
		Liberec	Dvůr Králové	Děčín		
hodnocení	1	Počet	5	6	3	14
		%	25	30	15,8	23,7
	2	Počet	9	11	13	33
		%	45	55	68,4	55,9
	3	Počet	6	3	2	11
		%	30	15	10,5	18,6
	4	Počet	0	0	1	1
		%	0	0	5,3	1,7
Celkem	Počet	20	20	19	59	
	%	100	100	100	100	

Viditelnost zvířat * zoologická zahrada

Viditelnost zvířat		zoologická zahrada			Celkem	
		Liberec	Dvůr Králové	Děčín		
hodnocení	1	Počet	7	2	9	18
		%	35	10	47,4	30,5
	2	Počet	8	9	9	26
		%	40	45	47,4	44,1
	3	Počet	3	8	1	12
		%	15	40	5,3	20,3
	4	Počet	2	1	0	3
		%	10	5	0	5,1
Celkem	Počet	20	20	19	59	
	%	100	100	100	100	

Fyzický stav zvířat * zoologická zahrada

Fyzický stav		zoologická zahrada			Celkem	
		Liberec	Dvůr Králové	Děčín		
hodnocení	1	Počet	11	11	7	29
		%	55	55	36,8	49,2
	2	Počet	7	3	10	20
		%	35	15	52,6	33,9
	3	Počet	1	5	2	8
		%	5	25	10,5	13,6
	4	Počet	1	1	0	2
		%	5	5	,0	3,4
Celkem	Počet	20	20	19	59	
	%	100	100	100	100	

Psychický stav zvířat * zoologická zahrada

Psychický stav			zoologická zahrada			Celkem
			Liberec	Dvůr Králové	Děčín	
hodnocení	0 (chybí)	Počet	1	0	0	1
		%	5	0	0	1,7
	1	Počet	7	6	3	16
		%	35	30	15,8	27,1
	2	Počet	6	6	9	21
		%	30	30	47,4	35,6
	3	Počet	6	6	7	19
		%	30	30	36,8	32,2
	4	Počet	0	1	0	1
		%	0	5	0	1,7
5	Počet	0	1	0	1	
	%	0	5	0	1,7	
Celkem		Počet	20	20	19	59
		%	100	100	100	100

Estetika zoo * zoologická zahrada

Estetika zoo			zoologická zahrada			Celkem
			Liberec	Dvůr Králové	Děčín	
hodnocení	1	Počet	11	12	10	33
		%	55	60	52,6	55,9
	2	Počet	9	6	7	22
		%	45	30	36,8	37,3
	3	Počet	0	1	2	3
		%	0	5	10,5	5,1
	4	Počet	0	1	0	1
		%	0	5	0	1,7
Celkem		Počet	20	20	19	59
		%	100	100	100	100

Informační materiály * zoologická zahrada

Informační materiály			zoologická zahrada			Celkem
			Liberec	Dvůr Králové	Děčín	
hodnocení	1	Počet	9	9	14	32
		%	45	45	73,7	54,2
	2	Počet	7	6	5	18
		%	35	30	26,3	30,5
	3	Počet	4	4	0	8
		%	20	20	,0	13,6
	4	Počet	0	1	0	1
		%	0	5	0	1,7
Celkem	Počet	20	20	19	59	
	%	100	100	100	100	

Služby * zoologická zahrada

Služby			zoologická zahrada			Celkem
			Liberec	Dvůr Králové	Děčín	
hodnocení	0 (chybí)	Počet	1	0	0	1
		%	5	0	0	1,7
	1	Počet	5	11	12	28
		%	25	55	63,2	47,5
	2	Počet	9	7	6	22
		%	45	35	31,6	37,3
	3	Počet	4	1	1	6
		%	20	5	5,3	10,2
	4	Počet	1	1	0	2
		%	5	5	0	3,4
	Celkem	Počet	20	20	19	59
		%	100	100	100	100

Všichni respondenti

Kap. 4.4.2.3 Souvislost demografických charakteristik respondentů s tím, že je člověk příznivcem, nebo odpůrcem zoo

P x O * velikost města: Crosstabulation

			velikost města				Total
			1	2	3	4	
P x O	příznivec	Počet	44	32	42	14	132
		%	33,3%	24,2%	31,8%	10,6%	100,0%
	odpůrce	Počet	21	7	7	5	40
		%	52,5%	17,5%	17,5%	12,5%	100,0%
Celkem		Počet	65	39	49	19	172
		%	37,8%	22,7%	28,5%	11,0%	100,0%

P x O * Vzdělání: Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	7,436 ^a	2	,024
Likelihood Ratio	8,509	2	,014
Linear-by-Linear Association	7,385	1	,007
N of Valid Cases	172		

a. 1 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,42.

Symmetric Measures

	Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal Contingency Coefficient	,204	,024
N of Valid Cases	172	

Kap. 4.4.2.4 Rozdíl ve sledovanosti dokumentů o zvířatech mezi příznivci a odpůrci

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	11,942 ^a	3	,008
Likelihood Ratio	11,739	3	,008
Linear-by-Linear Association	10,915	1	,001
N of Valid Cases	168		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,95.

Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Contingency Coefficient	,258	,008
N of Valid Cases		168	

Kap. 4.4.2.5 Rozdíl v míře četby odborných vědeckých článků o chovu zvířat v zajetí mezi příznivci a odpůrci

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	4,675 ^a	1	,031		
Continuity Correction ^b	3,835	1	,050		
Likelihood Ratio	4,426	1	,035		
Fisher's Exact Test				,041	,027
Linear-by-Linear Association	4,648	1	,031		
N of Valid Cases	172				

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10,70.

b. Computed only for a 2x2 table

Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Contingency Coefficient	,163	,031
N of Valid Cases		172	

Kap. 4.4.2.6 Souvislost zájmu o zvířata s tím, že je člověk příznivcem, nebo odpůrcem zoo

t-test

		t-test for Equality of Means						
							95% Confidence Interval of the Difference	
		t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
index zájmu	Equal variances assumed	1,276	166	,204	,484	,379	-,265	1,233
	Equal variances not assumed	1,422	68,985	,159	,484	,340	-,195	1,162

Test Statistics^a

	index_zajem
Mann-Whitney U	2189,000
Wilcoxon W	2892,000
Z	-,913
Asymp. Sig. (2-tailed)	,361

a. Grouping Variable: P x O

Kap. 4.4.2.8 Návštěvnost zoologických zahrad (příznivci x odpůrci)**Chi-Square Tests**

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,780 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	32,890	3	,000
Linear-by-Linear Association	26,182	1	,000
N of Valid Cases	172		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,58.

Symmetric Measures

	Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal Contingency Coefficient	,367	,000
N of Valid Cases	172	

Kap. 4.4.2.9 Hodnocení příspěvku zoologických zahrad k návratu zvířat do přírody**Chi-Square Tests**

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	24,445 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	28,449	4	,000
Linear-by-Linear Association	23,907	1	,000
N of Valid Cases	171		

a. 1 cells (10,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,96.

Symmetric Measures

	Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal Contingency Coefficient	,354	,000
N of Valid Cases	171	

Kap. 4.4.2.10 Hodnocení zoologických zahrad obecně

t-test

	t-test for Equality of Means						
						95% Confidence Interval of the Difference	
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
index_sp ok_CEL K	10,394	162	,000	1,08675	,10456	,88027	1,29322
	9,234	46,889	,000	1,08675	,11769	,84997	1,32353

Test Statistics^a

	index_spok_CE LK
Mann-Whitney U	372,500
Wilcoxon W	1002,500
Z	-7,591
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000

a. Grouping Variable: P x O

Test Statistics^a

	22.1) velikost výběhů	22.2) vybavenost expozič	22.3) viditelnost zvířat	22.4) fyzický stav	22.5) psychický stav	22.6) estetika zoo
Mann-Whitney U	931,500	1373,000	2086,000	1253,000	899,500	1774,000
Wilcoxon W	9709,500	10151,000	10864,000	10031,000	9677,500	10552,000
Z	-6,354	-4,942	-2,130	-5,377	-6,496	-3,374
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000	,000	,033	,000	,000	,001

a. Grouping Variable: P x O

Jednotlivé aspekty hodnocení:

Velikost výběhů * P x O

Velikost výběhů			P x O		Celkem
			příznivec	odpůrce	
hodnocení	0 (chybí)	Počet	2	2	4
		%	1,5	5	2,3
	1	Počet	16	0	16
		%	12,1	0	9,3
	2	Počet	41	1	42
		%	31,1	2,5	24,4
	3	Počet	40	5	45
		%	30,3	12,5	26,2
	4	Počet	28	14	42
		%	21,2	35	24,4
	5	Počet	5	18	23
		%	3,8	45	13,4
Celkem		Počet	132	40	172
		%	100	100	100

Vybavenost expozič * P x O

Vybavenost expozič			P x O		Celkem
			příznivec	odpůrce	
hodnocení	0 (chybí)	Počet	2	2	4
		%	1,5	5	2,3
	1	Počet	17	1	18
		%	12,9	2,5	10,5
	2	Počet	74	6	80
		%	56,1	15	46,5
	3	Počet	33	23	56
		%	25	57,5	32,6
	4	Počet	5	4	9
		%	3,8	10	5,2
	5	Počet	1	4	5
		%	,8	10	2,9
Celkem		Počet	132	40	172
		%	100	100	100

Viditelnost zvířat * P x O

Viditelnost zvířat			P x O		Celkem	
			příznivec	odpůrce		
hodnocení	0 (chybí)	Počet	2	2	4	
		%	1,5	5	2,3	
	1	Počet	27	7	34	
		%	20,5	17,5	19,8	
	2	Počet	65	10	75	
		%	49,2	25	43,6	
	3	Počet	33	14	47	
		%	25	35	27,3	
	4	Počet	5	1	6	
		%	3,8	2,5	3,5	
	5	Počet	0	6	6	
		%	0	15	3,5	
	Celkem		Počet	132	40	172
			%	100	100	100

Fyzický stav zvířat * P x O

Fyzický stav			P x O		Celkem	
			příznivec	odpůrce		
hodnocení	0 (chybí)	Počet	2	2	4	
		%	1,5	5	2,3	
	1	Počet	40	1	41	
		%	30,3	2,5	23,8	
	2	Počet	68	12	80	
		%	51,5	30,0	46,5	
	3	Počet	21	18	39	
		%	15,9	45,0	22,7	
	4	Počet	1	4	5	
		%	,8	10,0	2,9	
	5	Počet	0	3	3	
		%	0	7,5	1,7	
	Celkem		Počet	132	40	172
			%	100	100	100

Psychický stav zvířat * P x O

Psychický stav			P x O		Celkem
			příznivec	odpůrce	
hodnocení	0 (chybí)	Počet	3	3	6
		%	2,3	7,5	3,5
	1	Počet	17	0	17
		%	12,9	,0	9,9
	2	Počet	45	1	46
		%	34,1	2,5	26,7
	3	Počet	47	5	52
		%	35,6	12,5	30,2
	4	Počet	18	17	35
		%	13,6	42,5	20,3
	5	Počet	2	14	16
		%	1,5	35	9,3
Celkem		Počet	132	40	172
		%	100	100	100

Estetika zoo * P x O

Estetika zoo			P x O		Celkem
			příznivec	odpůrce	
hodnocení	0 (chybí)	Počet	2	5	7
		%	1,5	12,5	4,1
	1	Počet	54	6	60
		%	40,9	15	34,9
	2	Počet	67	10	77
		%	50,8	25	44,8
	3	Počet	8	15	23
		%	6,1	37,5	13,4
	4	Počet	1	2	3
		%	,8	5	1,7
	5	Počet	0	2	2
		%	0	5	1,2
Celkem		Počet	132	40	172
		%	100	100	100

Příloha 7

Fakulta humanitních studií UK

katedra magisterského oboru

Sociální a kulturní ekologie

U Kříže 8/661, 158 00 Praha 5-Jinonice

Projekt diplomové práce (DP) oboru sociální a kulturní ekologie

1. Jméno studenta, tituly:
Bc. Lenka Tempírová
2. Osobní číslo (UČO):
10257
3. Rok imatrikulace na FHS (IZV) UK (bak. studium, jinak mag. studium):
2004
4. Datum zápisu na katedru sociální a kulturní ekologie FHS UK rozhodné pro datum obhajoby DP:
25. 9. 2009
5. Názvy všech předchozích bakalářských (magisterských) prací, škola, obor a rok, kde a kdy byly obhájeny:
Dotek světů lidí a zvířat: výzkum chování návštěvníků a jejich vlivu na zvířata v zoo FHS UK, Studium humanitní vzdělanosti, 2009
6. Předběžný název DP:
Vnímání zoo z pohledu jejich zastánců a odpůrců
7. Obecný kontext (souvislosti tématu, širší rámec [zasazení „do světa“]):
Zoologické zahrady jsou populární veřejná místa, jež v dnešní době významně přispívají k cílům ochrany přírodní biodiverzity. Nejsou již pouhými zvířinci, kterými bývala v minulosti, nýbrž se neustále snaží vylepšovat podmínky chovu a představovat lidem zvířata v jejich přirozeném prostředí. Návštěva zoo tak napomáhá seznamovat lidi se světem zvířat,

Pravidla pro vypracování diplomové práce v rámci magisterského oboru Sociální a kulturní ekologie FHS UK

informovat je o důležitosti ochrany přírody a mnohých ohrožených druzích a rovněž ovlivňovat jejich postoje a názory. Vzdělávání návštěvníků je tedy jedním z hlavních cílů zoologických zahrad, neboť jen informovaní návštěvníci správně pochopí poslání a snahy moderních zoologických zahrad (ochrana zvířat, účast na ex-situ i in-situ programech, výzkumy).

Zoologické zahrady byly již od počátku svého fungování častým předmětem kritiky. A oprávněně - jejich podmínky chovu zvířat byly dříve vskutku nedostačující. Tyto problémy se však zoo snažily a stále snaží řešit a v mnoha oblastech již došlo k významným pokrokům. Nicméně se i nadále setkáváme s mnoha rozhodnými odpůrci zoologických zahrad, především z řad aktivistů a bojovníků za práva zvířat. Ti často pokládají zoo za depresivní a nepřírozené prostředí, jež by bylo nejlepší zrušit. Pěstování vztahu lidí k divoké přírodě by podle jejich názoru mělo být vedeno pomocí filmů a dokumentů, namísto živých zvířat.

8. Předmět zkoumání (vlastní předmět práce [zasazení „do vědy“]):

Diplomová práce by měla tematicky navázat na bakalářskou práci a jejím hlavním cílem by mělo být postihnout názorů na zoologické zahrady – jak běžných občanů a návštěvníků zoo, tak jejich odpůrců, pocházejících povětšinou z řad aktivistů a ochránců zvířat.

Zvláštní důraz by měl být kladen na roli zoologických zahrad v ochraně přírody a na jejich vzdělávací a osvětové funkce.

Tím, že budou osločovány dvě zcela protikladné skupiny, získá práce kontroverzní charakter a příslib zajímavých informací, jež by zoologickým zahradám mohly pomoci v jejich dalším rozvoji a osvětě.

9. Hlavní vstupní hypotéza nebo hypotézy (2–4 na výběr); pro práci 1–2, možno však formulovat výzkumné otázky, event. jen výzkumný problém:

Výzkumné otázky:

- a) Jaký je obraz zoo v očích veřejnosti?
- b) Jaká je informovanost návštěvníků a odpůrců o roli zoo v ochraně přírody?
- c) Jaké jsou hlavní oblasti kritiky zoo z řad návštěvníků a odpůrců?
- d) Stojí námitky na racionálním základě, nebo jde o pouhé odmítání (emotivní)?
- e) Proč a jací lidé zoo nejčastěji navštěvují a jaká zvířata a informační materiály preferují?

10. Metodologický postup: metody a techniky, které budou v práci použity:

1. Rešerše literatury
2. Dotazníkové šetření
  - ve třech českých zoologických zahradách (Liberec, Praha, Děčín) a v organizacích pro ochranu zvířat (Liga na ochranu zvířat apod.)
  - 2 typy dotazníků (návštěvníci a běžní občané x aktivisté)
  - velikost vzorku: nejméně 60 návštěvníků a občanů (dohromady) a 35 aktivistů
  - lidé ve věku 18 – 35 let

Pravidla pro vypracování diplomové práce v rámci magisterského oboru Sociální a kulturní ekologie FHS UK

3. Kvalitativní rozhovory s řediteli vybraných zoo a s vedoucími aktivistů
  - přibližně 4 až 6 rozhovorů
  - pouze doplňková funkce rozhovorů – citace vybraných výňatků v interpretaci kvantitativních výsledků (nikoli tedy systematické vyhodnocování)
4. Statistická analýza nasbíraných dat

11. Cíl DP (kromě ověření hypotéz a teoretického přínosu např. *praktický* přínos, vypracování metodologie, základ pro řešení problémů v praxi atd.):

1. Postihnout a vyhodnotit všeobecné mínění veřejnosti o zoologických zahradách.
2. Poukázat na míru informovanosti veřejnosti o roli moderní zoo v ochraně přírody.
3. Zjistit, zda je zoo ve svých snahách o vzdělávání a osvětu veřejnosti úspěšná.
4. Vyhodnocení přístupu a role aktivistů (odpůrců zoo).
5. Poukázat na oblasti časté kritiky a diskutovat možnosti nápravy či alternativy.
6. *Praktický přínos:*
  - a) Poskytnutí zpětné vazby zoologickým zahradám:
    - na jakou cílovou skupinu působit
    - co je vnímáno kladně a co záporně
    - jak prohloubit vztah lidí a zvířat
    - jak návštěvníky zapojit do ochranných snah
    - jak vylepšit poskytované služby
  - b) Různá praktická doporučení.

12. Čím budou rozšířeny dosavadní znalosti (vědecká „přidaná hodnota DP“):

Literární rešerše nejprve sjednotí mnoho partikulárních oblastí, a nabídne tak ucelený vhled do problematiky zoologických zahrad, zejména z ochrannářského a osvětového pohledu. Na základě navazujícího praktického šetření pak budou získána data, která pro výzkum zoologických zahrad v ČR nebyla dosud nasbírána. V tomto ohledu tedy bude možno porovnat situaci v ČR se situací v zahraničí (včetně možnosti čerpat inspiraci z praxe – co se jinde osvědčilo a co nikoliv). Kontroverzní pojetí práce (vhled do postojů příznivců, ale i aktivistů) navíc dále umožní nejen popisný, ale rovněž hodnotící přístup ze strany výzkumníka.

13. Jaké bude (bude-li) jejich *teoretické* zobecnění a přínos:

Návrh metodiky výzkumu, jenž dosud nebyl pro zoologické zahrady v ČR proveden. Mohl by se tedy stát modelem jak pro výzkumy v ostatních zoologických zahradách, tak pro následné výzkumy zkoumající změny v dané oblasti v čase.

14. Struktura DP (předběžný obsah – názvy oddílů a kapitol):

1. Teoretická část:
  - historický vývoj zoo a její role v moderní společnosti
  - význam zoo v ochraně přírody
  - úspěšnost ochranných programů
  - vzdělávací role a osvěta veřejnosti
  - postoje a názory odpůrců zoo

Pravidla pro vypracování diplomové práce v rámci magisterského oboru Sociální a kulturní ekologie FHS UK

- etika chovu zvířat v zajetí

2. Praktická část:

- výzkum všeobecných názorů na zoo (návštěvníci x odpůrci)
- výzkum informovanosti o roli zoo v ochraně přírody
- výzkum hodnocení:
  - a) welfaru zvířat
  - b) zdrojů informací (vzdělávací materiály)
  - c) kvality služeb
  - d) nabídky akcí a programů pro veřejnost
  - e) role médií a propagace

15. Předběžná bibliografie k tématu:

Relevantní literatura zpracovaná v bakalářské práci.

Tudge, Colin. Last animals at the zoo: how mass extinction can be stopped. 1992. Washington, D.C., Island Press.

Dobry, J., Hoffmeisterová, R., Kús, E., Roudná, M.: Úloha botanických a zoologických zahrad při ochraně a reintrodukcí ohrožených druhů. Ministerstvo životního prostředí, Praha, 2006.

Jiroušek, V. T. et al.: Zoologické zahrady České republiky a jejich přínos k ochraně biologické rozmanitosti. Ministerstvo životního prostředí, 2005.

Literatura poskytnutá zoologickými zahradami (ročenky apod.).

Relevantní odborné články.

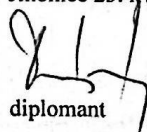
16. Předpokládaný vedoucí DP:

Ing. Radek Trnka, Ph.D.

17. Důvod volby tématu (dosavadní znalosti, zázemí, praxe a zájem studenta):¹

Návaznost na téma a znalosti získané při zpracovávání bakalářské práce, vlastní zkušenosti z praxe v zoo, osobní zájem (snaha o budoucí spolupráci se zoologickými zahradami).

Jinonice 23. květen 2011

diplomant

vedoucí DP

vedoucí katedry SKE

---

¹ nepovinné